БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

№ 53 (5982)
МАРТЫН
12
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1950 он

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БМАССР-ай ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

Сэн 20 мүнгэн.

Мүнөөдэр—СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха үдэр.
ҺУНГАЛТАДА БУЛТАДАА ХАБААДАЯ!
Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой илалта мандаха болтогой!

ҺУНГАЛТАДА БУЛТАДАА ХАБААДАЯ!

Агууехэ баярай үдэр ерээ. Үнэр баян манай Эхэ ороной үргэн олон ажалшан зон мүнөөдэр һунгуулиин урнануудта ерэжэ, халуун зүрхэнэйнгөө үнэн үгые, садьхал бодолойнгоо гүн мэдэрэлые харуулан, СССР-эй Верховно Соведтэ депутат болгон эрхимүүдэй эрхимүүдые һунгахань.

Олонациональна советскэ арад, тэрэ тоодо бурят-монгол арад, сэсэн мэргэн большевистскэ партиин, агууехэ багша ба вождь нүхэр Сталинай гайхамшагта хүтэлбэри доро ябажа туйлаһан түүхэтэ ехэ илалтануулаа, ерээдүйнгөө бүри һаруул һайхан ажабайдалые мүнөөдэр патриотическа омогорхолтойгоор сэгнэн хаража байна. Советскэ хүн хадаа Эхэ оронойнгоо, өөрынгөө хуби заяанай, зол жаргалай болото зээн болонхой. Советскэ хүнүүд, манай орон дотор коммунизм байгуулагша баатар зоригтон, өөрынгөө барагдашагүй ехэ хүсэл оролдолгоор, шэн габьяагаар, алдар солоор бүхы дэлхэй дээрэ суурхана, харин хара капиталай дарлалта доро мүлхижэ зобожо ябаһан ажалша ахадүүнэртээ һүртэ һайхан зам харгы заажа ябана.

Манай Эхэ орон засагайнгаа эгээ дээдэ органиие һунгалтада бүри ехэ хүсэгэй, бүри ехэ һүр бэлдэтэйгөөр ерэбэ. Коммунистическа үглөөдэрэй үргэн ехэ үүдэн советскэ ороной арадуудай үмэнэ үргэнөөр нээгдэнхэй. Социалистическа промышленностиин, хүдөө ажахын ба культурын амжалтанууд үдэрһөө үдэртэ урган хүгжэжэ, улам улам ехэ продукциие үгэжэ, орон дотор бүхы манай элбэг дэлбэг болохо һүдамтай арга боломжонуудые олгоо. Энээнэй эрхим гэршэнүүдэй нэгэнииинь хадаа мэнэ саяхан промышленна ба эдеэ хоолой товарнуудай үнэ сэнгые гурбадахяа доошолуулһан болоно. Советскэ арадай материальна ажабайдалай хэмжээ улам дээшээ ургэгдэбэ.

Манай орондо бузар булай немецкэ фашистнуудай ушаруулһан туйлай ехэ гэмтэл һандаралнууд баатар зоригто советскэ арадай героическа ажалаар усадхагдажа, орон дотор дэбжэлтын шэнэ өрьёл мандажа байна. Мүнөө СССР шэнги иимэ бата гүрэн гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ үгы. Советскэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалта дэлхэй дээрэ хэзээ хэзээдэ бии байһан ямаршье байгуулалтада орходоо эгээ хүсэтэй, эгээ һайн байгуулалта байһаниинь хүн бүхэндэ элитэ болоо.

Советскэ Союз дотор үдэр бүриин илалта, улам улам ехэ дэбжэлтэ боложо байхадань, харин капиталистическэ оронуудта экономикын саашадаа уналга, культурын үгырэн һалалга барагдашагүйгөөр үргэлжэлжэ байна. Манай орон дотор ажалшадай энхэ амгалан, баян үнэр ажабайдалай урган һалбаржа байхада, харин тэндэ, капиталистическэ оронуудта ажалшадай үгырэлгэ, зоболон хашалан улам шангадана, империалистическэ шуһашад шэнэ дай бэлэдхэжэ байна.

Манай Эхэ ороной арадууд элэ бүгэдые үдэрһөө үдэртэ харана. Тиихэ бүреэ советскэ хүнүүдэй Эхэ орондоо, өөрынгөө ухаан бодол, алдар соло бологшо большевистскэ партида инаглал дурлалынь, омогорхол баярынь бүри хүсэтэй, бүри һүртэй болоно.

Советскэ һунгагшадай зол баяр барагдашагүй. Эдэ хадаа дэлхэй дээрэ эгээ үргэн эрхэтэй, эгээ золтой һунгагшад мүн. Хаанашье, хэзээшье манай һунгалтанууд шэнги иимэ демократическа һунгалтанууд байгаагүй юм! Хаанашье, хэзээшье советскэ һунгагшадай бата нэгэдэл шэнги иимэ хүсэн байгаагүй юм! Агууехэ советскэ орон дотор хэдэн арбаад национальностьнууд ажаһуудаг, теэд тэдэ бүгэдын һанал бодолынь нэгэ, уг зорилгонь нэгэ, тэдэ бултадаа коммунизмын замаар урагшаа дабшажа ябана.

Бурят-монгол арадай, мүн манай ороной урдань дарлагдажа байһан бүхы арадуудай омогорхол баяр бүри ехэ. Имагтал советскэ засагай ашаар, Ленин — Сталинай гайхамшагта национальна политикын бадаралтын аша үрөөр, бурят-монгол арад золтой жаргалтай, үргэн эрхэтэй ажабайдал олоо. Манай арад өөрынгөө аха—ород арадта хизааргүй инаглан дурална: тэрэнэй туһаламжаар Бурят-Монголой республика түрүү индустриально-колхозно республика болоо!

Мүнөөдэр һунгуулиин урнануудта советскэ һунгагшад ерэхэдээ, золойнгоо дээдэ зол, жаргалайнгаа дээдэ жаргал эдлэжэ ябаһанаа харуулан, большевистскэ партияа, багша Сталинаа тойрон улам нигтаар, улам батаар жагсахань дамжагтүй.

Советскэ һунгагшад бөөбол мүнөөдэр коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхэдөө, большевистскэ партиин политикын түлөө, Эхэ оронойнгоо саашанхи бадаралтын түлөө, манай орон дотор коммунизмын мандахын түлөө, арадууд хоорондын эб найрамдалай түлөө голосовалха байна.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай үедэ советскэ арадуудай нэгэдэмэл жагсаалай шэнэ демонстраци хадаа манай Эхэ ороной дабагдашагүй бата хэрэм байһыень толотомо һайханаар харуулжа, империалистическэ дай үүдхэгшэдтэ хатуу шанга сохилто болохо.

Манай агууехэ Советскэ Эхэ орон мандаха болтогой!

Хүсэн түгэс советскэ арадуудай бата нэгэдэл, ахадүүгэй хани барисаан мандаха болтогой!

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блок мандаха болтогой!

Байлдаанда хатуужаһан советскэ арадай авангард, манай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ — Ленин — Сталинай агууехэ парти мандаха болтогой!

Советскэ арадай эсэгэ, эрхим дээдын нүхэр, багша ба вождь нүхэр Сталинда алдар соло!

Бүхы һунгагшад, бултадаа, нэгэн хүн шэнгеэр, һунгалтануудта хабаадая!

———☆☆☆———

Эб найрамдал хамгаалха Советскэ Комитедэй мэдүүлгэ

Эб найрамдал хамгаалгада зорюулагдаһан дурадхалнуудые парламентнуудтань барюулхаар томилогдоһон эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй делегацинуудай Америкын Холбоото Штадуудта ба Голландида ошолгые хоримжолһон ябадалыень эб найрамдал хамгаалгын Советскэ Комитет ба Советскэ Союз дотор эб найрамдалай тала баригша бүхы хүнүүд буруушаана. Эдэ антидемократическа ябуулгануудые нюур сахинги ямаршье тайлбаринуудаар зүбтүүлжэ болохогүй.

Саг үргэлжын комитедэй делегацинуудай Америкын Холбоото Штадуудта ба Голландида ошолгые хоримжолхо зуураа, эдэ оронуудай правительствонууд болбол эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэ ба шэнэ дай үүдхэгшэдэй ябуулгада эрид эсэргүүсэгшэ арадуудай дура зоригые хэрэгсэдэггүй байһанаа харуулаа.

Эдэ правительствонуудай ябуулга хадаа Америкын Холбоото Штадуудтахи ба Голландидахи олон миллион хүнүүдэй һаналые — дэлхэйн бүхы арадуудтай хамта дай зайлуулхые шухалашалжа байлаг, энэ үг зорилгонуудта хандуулагданхай дурадхалнуудые дэмжэжэ байдаг хүнүүдэй һанал бодолые харуулнагүй гэжэ бидэ батаар этигэнэбди.

Эб найрамдал хамгаалха Советскэ Комитедэй Президиум:
Н. Тихонов, академик С. Вавилов, А. Фадеев, академик Б. Греков, Н. Михайлов, А. Корнейчук, Н. Попова, А. Сурков, К. Симонов, С. Герасимов, Т. Ершова.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй загаһанай промышленностиин Министерствын кит-агнаха олзоборилгын хүдэлмэрилэгшэдтэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо тухай

Антарктикада кит-агнаха олзоборилгые эрхилхэ хэрэгтэ онсо гайхамшаг амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө, мүн Антарктикада ба Дальна Востогто кит-агналгаар ехэ туйлалтануудтай байһанайнь түлөө Ленинэй орден ба «Хадуур ба Балта» гэжэ алтан медаль барюулалгатайгаар Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо гэбэл:

1. Николай Николаевич Гинигта —кит-агналгын «Слава» гэжэ флотилиин, кит-агналгын «Слава 3» суднын гарпунерто.
2. Григорий Емельянович Пановто — кит-агналгын «Слава» гэжэ флотилиин, кит-агналгын «Слава 9» суднын гарпунерто.
3. Федор Денисович Прокопенкодо — кит-агналгын «Алеут» флотилиин, кит-агналгын «Трудфронт» суднын гарпунерто.
4. Афанасий Николаевич Пургинда — кит-агналгын «Слава» флотилиин, кит-агналгын «Слава 3» суднын гарпунерто.
5. Алексей Николаевич Солянигта —кит-агналгын «Слава» флотилиин капитан-директортэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ШВЕРНИК.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1950 оной мартын 9.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ

МИЛЛИОНУУДАЙ ДЕМОНСТРАЦИ

Сахалинай эрьеэр,
Загаһашадай онгосын хажуугаар,
Сагаан далита
Сахалинууд хүлгэнэ.
«Орон соогоо
Хэнһээшье түрүүн һунгаһуу! —
гээд,
Обтой дорюун
Матрос хүбүүн мэдүүлнэ.
«Арюун жаргалай
Үлгы болоһон Москва
Арадай гимнээр
Агуу ороноо һэрээнэ.
Эрхимэй эрхимүүдые,
Эльгээы Верховно Соведтээ!» —
гээд,
Алдар солото
Амурай алташад шамдана.
Уурал һаарал
Буурал тайгын харгыгаар,
Омог ангууша
Ороёо шаргалаад табилуулаа.
«Амидыгаар бариһан
Арюухан хоёр булгадаа,
Түүхэтэ энэ үдэр
Түрэл орондоо бэлэглэһүү!»—гээ.
Хори, Яруунын
Хонгор талын аажамда,
Ардаг дошхон
Агтын туруун тоборно.
Бурят арад
Бултанаар һаналаа нэгэдүүлэн,
Шэнэ байдалаа
Сэсэглэн мандуулхаа һунгана.
Владивостогой ажалшадай
Барандаа һунгаад байхада,
Уралда, Волгодо,
Үүрэй толон сасарна.
Үглөөнэй зургаанай
Сохилоо үлыдэ ажалшад,
Үни ерэнхэй
Гэшхүүрэй ойро хүлеэнэл.
Кубанска хасагууд,
Бакугай нефтиин мастернууд,
Дагестанай малшад,
Ивановай уран эхэнэрнүүд,
Агуу Сталинай
Ашата нэрые дурдажа,
Һаһанайнгаа жаргал—
Һангин эрхээ бэелүүлнэ.
Эхэ Москва
Эртэ үглөөнһөө эхилжэ,
Үерлэн халима
Үргэн баяраар бусална.
Агуу Сталин
Арадайнгаа жаргал бэхилхэеэ,
Алтан бюллетенеэ
Арюун урнада табина.
Байкалда ханхинаһан
Лимбын сүлөөтэ аялга,
Дунда Азиин
Дууша домбратой золгоно.
Омог Сталинградта,
Барилгашад «гопак» хатаржа,
Одессын басагад
Альга ташан дабтана.
Залуухан молдаванкын
Хоолой яаһан хонгёо бэ,
Золтой эстонецын
Хатархань яаһан солбон бэ!
Жаргал—гэжэ
Жараадтай эхэнэрэй баясахада,
СТАЛИН! — гэжэ
Сталевар хүбүүн дурлана.
Мүнөө хадаа
Эхэ оронойм Ехэ үдэр!
Эрхимэй эрхимүүдые
Верховно Соведтээ эльгээхэ үдэр!
Эсэгэ Сталинаа,
Партияа хүрээлһэн арадуудай,
Аба оронойнгоо
Арсалан һүрые мүнхэлхэ үдэр!

Һунгалтануудай хүндэлэлдэ

268 вагон барилгын модон

Улан-Удын модоной заводой коллектив ССР Союзай Верховно Соведтэ һунгалтануудай хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, стахановска вахтада жагсаһан юм.

Эдэнэр абаһан уялгануудаа мүнөө нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ.

— Бидэнэр энэ түүхэтэ һайндарые ажалай эрхим амжалтаар угтахын тула бүхы хүсөө элсүүлээбди. Тиин, мартын 12 хүрэтэр модо хюрөөдэхэ квартальна түсэбэйнгөө 85 процентые дүүргэхэ. 200 вагондо барилгын модо ашаалха гэһэн уялгануудаа дүүргээбди. Модо ашалгамнай 68 вагоноор үлүүлэн дүүргэгдээ, — гэжэ заводой директор нүхэр Цитрон мэдүүлнэ.

22 вагон, нэгэ паровоз

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой олон тоото хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад хадаа коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхэеэ үйлэдбэриин бэлэгүүдтэй ерэбэ.

Эдэнэр үнгэрэгшэ һара ба мартын түрүүшын үдэрнүүдтэ всэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр ажаллажа, һарынгаа түсэбһөө гадуур ашаанай 22 вагон ба хүсэтэ нэгэ паровоз капитальнаар заһабарилан гаргаба.

Тиихэдэ, валова продукци үйлэдбэрилхэ февралиингаа программые 102 процент дүүргэв.

Квартальна түсэбөө дүүргэбэ

БМАССР-эй нютагай промышленностиин Министерствын шэгнүүр заһабарилгын заводойхид һунгалтануудай үдэрые ажал дээрээ хэзээ хэзээнэйхиһээ үндэр амжалта туйлан угтаба.

Заводой коллективүүд өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, мартын арбанда квартальна түсэбөө 105 процент дүүргээ.

1920 метр сэмбэ

Сэмбын фабрикын сэмбэ нэхэгшэд Эхэ орондоо элбэг ехэ продукци үгэхэ гэһэн нэгэл зорилготойгоор ажаллажа, бүгэдэарадай һайндэр — мартын 12-е иимэ бэлэгтэйгээр угтаба:

үнгэрэгшэ февраль һарын ба мартын түрүүшын декадын түсэбүүдэй дээдэ тээ 1920 метр һайн шанарай сэмбэ нэхэжэ гаргаба.

1200 центнер колбаса

Мяха-консервын комбинадайхид һунгалтануудта бэлэдхалэй үедэ үйлэдбэриингөө бүтээсые дээшэлүүлхын тула социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ.

Эндэхи хүдэлмэришэн бүхэн Эхэ оронойнгоо баялигые хайшан гээл һаа улам ехээр арбидхахаб гэһэн хүсэлэлтэйгээр хүдэлмэрилөө. Тиин, үйлэдбэриин бүтээсэ бүхы цехүүдээр нилээдгүй дээшэлүүлэгдэһэн байха юм.

Иимээр хүдэлмэрилһэнэйнгөө ашаар, комбинадай коллективүүд январь ба февралиин түсэбүүдэй дээдэ тээ 1200 центнер колбаса, квартальна түсэбһөө гадуур 100 центнер хайлуулһан өөхэ үйлэдбэрилэн гаргажа, һунгалтануудай үдэрые угтаба.

100 гаран центнер кондитерска зүйл

Улан-Удын кондитерска фабрикын хүдэлмэришэд республикын бүхы ажалшадтай хамта һунгалтануудай урда тээхи мүрысөөндэ хабаадалсажа, стахановска вахтада жагсаа бэлэй.

Цех бүхэнэй коллективүүд мүрысөөнэй түрүү һуурийн түлөө шангаар тэмсээ. Нормоёо дүүргэдэггүй ябадал байгаагүй. Стахановецууд Бурдаков, Драгунова гэгшэд даалгабаряа саг үргэлжэ 200-гаад процент дүүргэнэ. Тиин фабрикынхид өөһэдынгөө шэн зоригто ажалаар мүнөөдэрэй һайндэртэ бэлэг болгон үнгэрэгшэ 40 хоногой даалгабариһаа гадуур 100 центнер 500 килограмм кондитерска зүйл үйлэдбэрилбэ.

СССР-эй гражданинуудай агууехэ эрхэнүүд ба уялганууд

★

В. ИСАЕВ, С. БАДМАЕВ.

★ ★

Ленин — Сталинай партиин хүтэлбэри доро бэлдэгдэжэ хэгдэһэн Октябрьска социалистическэ революци хадаа хүндэ хүшэр социальна богоолшолго ба национальна дарлалтые хэтэдэнь усадхажа, хүдэлмэришэд ба таряашадта политическэ, социально-экономическа дүүрэн эрхэнүүдые дэлхэй дээрэ анха түрүүн олгожо үгэһэн байна.

Большевистскэ партиин сэсэн мэргэн ударидалга доро советскэ арадай туйлаһан түүхэтэ илалтанууд агуухэ Сталинска Конституци дотор алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй. СССР-эй шэнэ Конституциин проект тухай элидхэл соогоо нүхэр Сталин болбол Советүүдэй VIII Онсо съезд дээрэ ингэжэ хэлэһэн байна: «Юунэй түлөө манай хүнүүдэй тулалдаһанние ба бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта тэдэнэрэй яажа туйлаһанние мэдэхэдэ аятай һайхан ба баясхалантай байна. Манай хүнүүдэй элбэгээр адхаһан шуһан хооһоор үнгэрөөгүй, аша үрэеэ үгөө гэжэ мэдэхэдэ аятай һайхан ба баясхалантай байна. Энэ хадаа манай хүдэлмэришэн ангиие, манай таряашадые, манай ажалша интеллигенциие оюун ухаанай талаар зэбсэглэнэ. Энэ хадаа хуулита омогорхолой мэдэрэлые урагшань дабшуулжа, дээшэнь үргэнэ. Энэ хадаа өөрынгөө хүсэндэ найдаха этигэлые бүхэжүүлжэ, коммунизмын шэнэ шэнэ илалтануудые дайлан абахын түлөө шэнэ тэмсэлдэ элсүүлэн жагсаана» (И. Сталин, «ССР Союзай Конституциин проект тухай элидхэл», Бурмонгиз, 1950 он, нюур 44—45).

Дүүрэн эрхэ сүлөө олохын тула арадуудай хэтэ заяанай һанал бодолынь ба тэмсэлынь Сталинска Конституци дотор батадхагдаһан байна. Манай советскэ ороной ажалшад хадаа эрэ эмын, расын, национальна ба шажан шүтэлгын илгаа хамаархангүйгөөр ажахын, гүрэнэй, культурна ба олониитын-политическэ ажабайдалай адли тэгшэ эрхэтэй. Өөрынгөө дүүрэн эрхэ сүлөө эдлэхэ ябадалдань гражданинуудта һаад хэжэ шадаха хүсэнүүд манай социалистическэ гүрэн соо байдаггүй ба байжашье шадахагүй. СССР-эй бүхы гражданинууд ажал хэхэ, амарха, мүн үталхэдөө ба ажал хэхэ шадалаа гээхэдээ материальна тэдхэмжээр хангагдаха ба эрдэм һураха бодото тэгшэ ба хангагданхай эрхэтэй байна.

Буржуазна конституцинууд «гражданинуудай тэгшэ байдал тухай хэлэдэг болобошье, эзэн хүдэлмэришэ хоёрой хоорондо, помешик таряашан хоёрой хоорондо, түрүүшынхидынь общество дотороо баялиг ба политическэ эрхэ ехэтэй, хоёрдохидынь алиһааьшье хаһагдаһан байхадань түрүүшынхидынь мүлжэгшэд, һүүлшынхидынь мүлжүүлэгшэд байхадань, үнэхөөрөө тэгшэ байдал байжа шадахагүй байһанние мартадаг байна (И. Сталин, «ССР Союзай Конституциин проект тухай элидхэл», Бурмонгиз, 1950 он, нюур 19).

Ажал хэхэ эрхэ болбол СССР-эй ажалшадай гол эрхэнүүдэй нэгэниинь болоно. СССР-эй гражданинууд ажал хэхэ эрхэтэй, тайлбарилан хэлэхэдэ хэһэн ажалайнгаа хэмжээ ба шанарай зэргээр түлөөһэ абаха, хүдэлмэреэр лаб хангагдаха эрхэтэй гэжэ СССР-эй Конституциин 118-дахи статья дотор хэлэгдэнэ. Ажал хэхэ советскэ гражданинай энэ эрхэ хадаа арадай ажахые социалистическэ ёһоор эмхидхэлгээр, советскэ обществын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хэлбэришэгүй ургалтаар, ажахын кризисүүдэй гараха аргые зайлуулһан ба хүдэлмэригүйдэлгые усадхаһан ябадалаар хангагдадаг байна.

Манай гүрэн соо мүлжэгшэ ангинууд ба хүдэлмэригүйдэлгэ эсэслэн усадхагданхай. Социализмын ороной ажалшад өөһэдтөө, өөрынгөө социалистическэ гүрэндэ хүдэлмэрилдэг. Манай орон дотор ажал хадаа нэрэ хүндын, алдар солын ба баатаршалгын хэрэг болоо. Шэн габьяата зохёон байгуулхы ажал манай орон дотор ехэтэ сэгнэгдэдэг. Ажал хүдэлмэрилөө үнлэр амжалтануудые туйлахадань Социалистическэ Ажалай Герой, Сталинска шангай лауреат гэхэ матын нэрэзэргэ ажалшадта олгогдодог ба СССР-эй орден ба медаляар шагнагдадаг байна.

Социализмын ороной дүүрэн эрхэ сүлөөтэ ажалшад айхабтар ехэ амжалтануудые туйлан, коммунизм тээшэ этигэл түгэсөөр дабшажа ябахада, капиталистическэ байгуулалта болбол ажалшадта үлэсхэлэн зоболон, гуйраншалга богоолшолго ба хүдэлмэригүйдэлгэ асаржа байна. Капиталистическэ оронуудта 40 миллионһоо дээшэ хүдэлмэригүйшүүд ба хүдэлмэригүй шахуу хүнүүд бии байна. Тэдэнэй 14 миллиониинь гансахан лэ США-дэ байдаг.

СССР-эй Конституциин 119-дэхи статьягай үндэһөөр СССР-эй гражданинууд амарха эрхэтэй. Амарха эрхэнь хүдэлмэришэд ба албахаагшадта 8 часай ажалай үдэрөөр ба зарим хүндэ условитой ажалда долоо зургаанһаа дүрбэн час хүрэтэр богонидхолгоор, хүдэлмэришэд ба албахаагшадта салин түлэлгэтэй жэл бүриин амаралта тогтоолгоор, ажалшадай амархын тула санаторинууд, амаралтын гэрнүүд, клубуудые олоор нээжэ үгэлгөөр хангагдана.

Салин түлэлгэтэйгөөр хүдэлмэришэд ба албахаагшадай жэл бүри амарха ябадал нэгэшье буржуазна гүрэн соо үзэгдэдэггүй ба үзэгдэхэ арганьшьегүй байна. Буржуазна гүрэнүүдтэ эрхим һайн санаторинууд ба курортнууд капиталистнуудай гарта байдаг ба имагтал баяшуул тэрэнние ашагладаг байха юм.

Советскэ правительство болбол арад зоной зол жаргалтай, культурна, тэниглэн ажабайхынь тулада тон ехээр анхаралаа табидаг.

Хүн тухай сталинска анхарал оролдолго хадаа СССР-эй Конституциин 120-дохи статья дотор тон элеэр харуулагданхай. СССР-эй гражданинууд үтэлхэдөө, тэрэшэлэн үбшэлөөд гү, али ажал хэхэ шадалаа гээгээд байхадаа материальна тэдхэмжэ абаха эрхэтэй гэжэ энэ статья соо хэлэгдэнэ. Энэ эрхэнь хүдэлмэришэд ба албахаагшадые гүрэнэй зүгһөө социальна страховалгаар, түлөөһэгүй медицинскэ туһаламжа ажалшадта үзүүлхэ ябадалаар, ажалшадай хэрэглэхын тулада курортнууд олоор нээжэ үгэлгөөр хангагдана.

Капиталистическэ оронуудта хүдэлмэришэд болбол болото дээрээ социальна страхованяар хангагдадаггүй байха юм. Капиталистическэ оронуудта эмнэлгэ хадаа түлбэритэй.

Социализмын ороной Конституциин ёһоор, СССР-эй гражданинууд эрдэм һураха эрхэтэй. «Энэ эрхэнь бүгэдэнниитын уялгата эхин һуралсалаар, түлөөһэгүй долоон жэлэй һуралсалаар, дээдэ һургуулида шалгарһан һурагшадые гүрэнэй стипендеэр хангаха ябадалаар, һургуулинуудта түрэлхи хэлэн дээрэнь һургаха ябадалаар, заводуудта, совхозуудта, машинно-тракторна станцинуудта ба колхозуудта ажалшадые үйлэдбэриин, техническэ ба агрономическа мэргэжэлдэ түлөөһэгүйгөөр һургаха ябадал, эмхидхэлгээр хангагдана» —гэжэ СССР-эй Конституциин 121-дэхи статья соо бэшэгдэнэ.

Үнгэрэгшэ 1949 ондо манай Эхэ орондо 864 дээдэ һургуулинууд хүдэлмэрилөө. Эдэ һургуулинуудта 1128 мянган студентнэр һуража байгаа. Тэрэнһээ гадна техникум ба эллэб дунда мэргэжэлтэнэй һургуулинуудта 1308 мянган хүн һуража байна. Эхин шатын, долоон жэлэй, дунда һургуулинуудта, техникумүүдтэ ба бусад тусхай һургуулинуудта мүнөө манай гүрэн соо 36 миллион хүн һуража байна. Энээнһээ гадна үнгэрэгшэ жэлдэ 6,6 миллион хүдэлмэришэд ба албахаагшад элдэб курсанууд ба бригадна һуралсалай системэнүүдтэ мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн байна.

Буржуазна гүрэнүүдтэ ажалшадай нэлэнхы олониинь эрдэм һургаал абаха аргагүй байдаг. США-дэ һургуулиин наһанай 2 миллион үлүүтэй үхибүүд һуранагүй. Американска империалистнууд хүүгэдые хайра гамгүйгөөр мүлжэнэ, ажалшан арадай ажабайдал, һургуули эрдэмэй тухай бааханшье һаналаа табидаггүй, харин 1950—1951 онуудта гүрэнайнгөө бюджедэй 71 процентые шуһата дайнда түхеэрэлгын хэрэгтэ гаргашалха гэжэ хараалһан байха юм.

Сталинска Конституциин 122-дохи статьягай ёһоор, СССР-эй эхэнэрнүүдтэ ажахын, гүрэнэй, культурна ба олониитын-политическэ ажабайдалай бүхы талаар эрэшүүлтэй адли тэгшэ эрхэнүүд олгогдоно. Манай гүрэндэ эхэнэрнүүд хадаа ажал хэхэ, ажалай түлөөһэ, амаралта абаха, социальна страхованяар хангагдаха ба эрдэм һураха эрхэнүүдые эрэшүүлтэй адли эдлэдэг. Олон хүүгэдтэй ба ганса бэе эхэнүүдтэ манай гүрэн материальна туһаламжа үзүүлдэг. Тэрээнһээ гадна нарайлха гэрнүүдые, багашуудай яслинуудые ба садуудые үргэнөөр байгуулжа, эхэнэрэй ажалые нилээд ехээр хүнгэдхэдэг байна.

Советскэ эхэнүүд болбол эрэшүүлтэй адли гүрэнөө ударидалсадаг. 1946 оной февральда СССР-эй Верховно Советтэ 277 эхэнэрнүүд, союзна ба автономно республикануудай Верховно Советүүдтэ 1700 эхэнэрнүүд депутадаар һунгагдаһан байна. Эхэнэр академигууд, наукануудай Академиин член-корреспондентнүүд олон бии. Мүнөө үедэ хэдэн зуугаад мянган эхэнэрнүүд үйлэдбэриин командирнуудаар, инженерээр, технигээр, мастераар, колхозуудай түрүүлэгшээр, колхозно ба совхозно фермэнүүдые даагшаар хүдэлмэрилнэд.

Советскэ гражданинуудта үгын сүлөө, хэблэлэй сүлөө, суглаанууд ба митингнүүдэй сүлөө, улична жагсаал ба демонстрацинуудай сүлөө, һэшхэл бодолой сүлөө, шажан мүргэл үйлдэхэ ба шажанда эсэргүү пропагандын сүлөө хангагдана.

Гражданинуудай эдэ эрхэнүүд болбол типографинууд, саарһанай запасууд, олониитын гэрнүүд мэтын материальна условинуудые ажалшадта ба тэдэнэй организацинуудта олгожо үгэхэ ябадалаар хангагдана. Манай гүрэндэ гражданинуудай бэедэ, гэр байрадаа ойроо хүртэшэгүй ябадал ба бэшэг бэшэлгын нюуса хуулияар хамгаалагдана.

Гражданинуудай шухалын шухала политическэ эрхэнүүдэй нэгэниинь хадаа олониитэ организацинуудта нэгэдэхэ эрхэ болоно.

«...Хүдэлмэришэн ангиин зэргэһэ ба ажалшадай бусад слойнуудай зэргэһээ үлэмжэ эдэбхитэй ба ушар ёһо мэдэхэ гражданинууд болбол социалистическэ байгуулалтые бүхэжүүлхын ба хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэнь ажалшадай түрүү отряд ба ажалшадай олониитыншье болон гүрэнэйшье бүхы организацинуудай хүтэлбэрилхы гол хүсэн мүн байгаа Бүхэсоюзна коммунистическэ (большевигүүдэй) партида нэгэдэдэг байна», — гэжэ СССР-эй Конституциин 126 статья дотор бэшэгдэнэ.

СССР-эй гражданинууд иимэ дүүрэн эрхэнүүдтэй байхаһаа гадна, мүн гол уялгануудтай байдаг.

Эдэ ямар уялганууд бэ?

СССР-эй гражданинай түрүүшын уялгань — СССР-эй Конституциие наряар сахиха, советскэ хуулинуудые дүүргэхэ ябадал болоно.

Сталинска Конституциие хэлбэрилтэгүйгөөр сахиха ябадал манай Эхэ ороной һалбаран бадарха ба хүсэ шадалайнь, тэрэнэй гражданинуудай энхэ баян байдалай зайлашагүй шухала условинь болоно. Советскэ хуулинуудые эбдэлгэ болбол советскэ социалистическэ обществын хэрэгтэ хоро хүргэнэ.

Советскэ гражданинай нэгэн шухала уялгань — ажалай жаяг заршамые наряар сахилга болоно. Хүдэлмэришэд ба колхозникгуудай һайнаар хүдэлмэрилхэ бүринь, манай гүрэн, манай общество баян болоно, хүдэлмэришэд ба колхозникгуудай өөһэдынь материальна хэмжээн өөдөө дэбжэнэ. Ажалай жаяг заршамые эбдэлгэ манай предприятинууд ба колхозуудай нормальна хүдэлмэрние һаатуулна. Советскэ гражданин бүхэн ажалай жаяг заршамые наряар сахиха, Эхэ оронойнгоо аша туһада үнэн сэхээр ба оролдосотойгоор ажаллаха уялгатай.

Советскэ гражданин ниитын социалистическэ зөөриие сахиха ба бүхэжүүлхэ ёһотой. Ниитын социалистическэ зөөри болбол Эхэ ороной баялиг ба хүсэ шадалай булаг, бүхы ажалшадай шанга шадалта ба культурна ажабайдалай булаг мүн.

СССР-эй гражданинууд өөрынгөө олониитын уялгые үнэн сэхээр дүүргэхэ, социалистическэ ниитын ёһо гурнмуудые хүндэлхэ уялгатай. Олониитын уялгые дүүргэхэ гээшэ социалистическэ обществынгоо үмэнэхи уялгануудта үнэн сэхээр хандаха, социалистическэ общество бүхэжүүлхын тула, советскэ Эхэ оронойнгоо тулада хэрэгтэй ба туһатай бүхы юумэнүүдые хэхэ гэһэн удхатай.

Манай социалистическэ Эсэгэ ороние хамгаалга — СССР-эй гражданин бүхэнэй нангин уялга мүн.

Советскэ гүрэн болбол ямаршье байдалда яажашье һаань советскэ гүрэнэй интересүүдые аршалхыень СССР-эй бүхы гражданинуудһаа эринэ. Эхэ орондоо урбалга, тэрэнэй үмэнэ үгэһэн тангаригаа эбдэлгэ, дайсанай талада оролго, гүрэнэй сэрэгэй хүсэндэ хоро хүргэлгэ, шпионаж хэлгэ болбол туйлай ехэ хорото үйлэнүүдтэ тоологдожо, хуулиин эгээл хатуу журамаар хэһээгдэнэ.

Советскэ арад хадаа большевигүүдэй партиие, агууехэ вождь нүхэр Сталиние тойрон нигта жагсаалгатайгаар СССР-эй Верховно Советтэ һунгалтануудые угтажа байна.

Уранзураана Б. Березовскиин зураһан плакат. («Искусство» хэблэл). ТАСС-эй фотохроника.

МАНАЙ ТҮРЭЛ СТАЛИНСКА БЛОК

Капиталистическэ оронуудта һунгалтанууд ангиин хурса тэмсэлэй, ошоон байдалда үнгэрдэг. Юундэб гэхэдэ, капиталистическэ общество хадаа дотороо социальна зүрилдөөтэй байдаг.

Манайда һунгалтанууд советскэ социалистическэ обществын морально-политическэ нэгэдэлэй эбдэршэгүй байһыень харуулдаг. Коммунистнууд болбол партийнабэшэ кандидадуудай түлөө нэгэн хүн шэнгеэр голосуудаа үгэдэг, харин партийнабэшэ һунгагшад болбол кандидадууд—коммунистнуудай түлөө голосуудаа мүн лэ нэгэн һаналаар үгэдэг. Ушарынь—манай общество дотор социальна зүрилдөөнүүд байдаггүй, парти ба арад нэгэ зорилготой—коммунистическэ общество байгуулха зорилготой.

Би үшөө империалистическэ дайнай фронт дээрэ Вильнюс шадар ябахадаа большевигүүдтэй дайралдадаг һаа «Империалистическэ дайе гражданска дайн болгохо» гэһэн тэдэнэй дулээтэ уряалые шагнажа һайшаадаг байгаа һэм.

Минии 33 наһамни советскэ засагай оршожо байгаа үедэ үнгэрөө юм. Бүхы энэ үе соо манай арадые большевистскэ партиин али зэргэ зүбөөр хүтэлжэ ябахыень хараа лаб этигэһэн байнаб. Парти бол ажалшан зоной хэрэгэй түлөө эсэстээ хүрэтэр тэмсэхэ байһые харуулаа. Парти хадаа ажалша хүн бүхэндэ сэгнэгдэшэгүй ехэ ү... тэй ба түрэл болоо. Партиие ... хан советскэ арад урагшаа ... жалтатайгаар дабшана.

Би партийнабэшэ байнаб, зүг... партийнабэшэ кандидадуудай т... лөө голосовалһан шэнги тиим... эдэбхитэйгээр коммунистнууд ... кандидадуудай түлөө голосова... байнаб.

Ингэжэ мэдүүлхэдээ би ... партийнабэшэ хүнүүдэй һанал ... лолые баримталан харуулнаб ... һананаб. Коммунистнууд ба ... тийнабэшэ хүнүүдэй блогой кан... дадуудта голосуудаа үгэхэдөө, ... ветскэ арадай морально-полити... ческэ нэгэдэлэй, манай социали... тическэ демократиин ургаха ба ... тажахын түлөө, советскэ арад... саашадаа едина ба нигта жагсаа... тай байхын түлөө биданэр, ... тийнабэшэ һунгагшад, голосова... ха байнабди.

И. Ушаков, Горводопровод... молошо дархан.

Эхэнэрнүүд эрхэтэй, хүндэтэй болоо

Би 1927 ондо большевигүүдэй партида гэшүүн болон ороо һэм. Тэрэ үеһөө эхилжэ олониитын хүдэлмэридэ хододоо хабаадалсанаб. Мүнөө 68 наһа хүсөөб.

Наһан соогоо олон юумэ хараab, олон юумэ дуулааб. Тэдэнэйнгээ зарим нэгэн тухайда хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Хаанай хуулиин байха сагта эхэнэр уладые хүндэ тоодоггүй байгаа. Басаган үрын түрэхэдэ эсэгэ эхэ хоёрынь ингэжэ хэлсэдэг һэн: «басагад хариин газарта ошохо. баабайнгаа утаг һахихагүй. Басаган үриин бииншье, үгыншье адли».

Хүхэ түмэр хюлууса[*]

Хүнды бумбар[**] зээлһээр

жэбэрнэ,

Хүндэ худалдагдаһан бэемнай

Хүнэй хаяа һахиһаар хосорно.

Хара түмэр хюлууса

Хаймал бумбар зээлһээр

жэбэрнэ,

Харида худалдагдаһан бэемнай

Хариин хаяа һахиһаар хосорно.

Ингэжэ тэрэ үеын басагад дуулалдадаг һэн.

Манай Алайрта иимэ нэгэн ушарал болоһон байгаа. Хара-хүбүүн гэжэ нэрэтэй нэгэ басаган үбгэндөө дурагүйлөөл, түрэһэн гэртээ бодожо ошодог байгаа. Тиихэл бүринь тэхэрюулдэг һэн. Тиигээд, түмэр гэнжэтэй шүдэрөөр шүдэрлөөд, хюлуусаар (сүүргаар) хүшөөд, хюлуусыень ондоо хүндэ барюулдаг байгаа.

Иимэ ушаралнууд хаа хаанагүй хододоо шахуу боложо байдаг һэн. Агууехэ Октябрьска революци тэрэ шүдэр задара татажа, эхэнэрнүүдтэ үргэн зам нээгээ. «Ямаанай толгой түрэдэ зохихогүй, ямаршье эхэнэр хүүлида зохихогүй» гэһэн үгэ 1917 онһоо хойшо дуулдахаа болёо.

Мүнөө эхэнэрнүүд гүрэн түрын үдхэ шанартай хуули гаргалса... даг, дүүргэлтэ болголсодог боло... Би Елизавета Павловна Егоро... тэгшые үниинһөө хойшо танина... Нютагтаа хамтадаа улаан бул... амхидхэжэ бэлэйбди. Зүжэг на... табижа, шэнэ шэнэ дуунууд... зохёон дуулажа ябагша бэлэйб... Мүнөө нүхэр Егорова хүүгэд... консультацида сестрагаар хүдэл... мэрилнэ. СССР-эй Верховно С... ведтэ һунгаха һунгуулиин уч... ково комиссиин гэшүүнээр то... логдоһон байна. Эхэнэрнүүд ... эрхэтэй болонхой.

Тиихэдэ, Национальностьнууд... Советэй депутадта канди... Татьяна Ивановна Семенова... баһал үнинэй танихаб. Ма... Нильхын басаган юм. Х... олон жэлдэ врачаар хүдэлмэри... нэ. Орден, медальнуудые аб... хай. Габьяата врачын нэрэзэр... тай. Эхэнэрнүүд иимэ хүндэ... болонхой.

Гунсын Аюшеевна Цыден... олон түмэн уладта танигда... Бурят-Монголой АССР-эй В... ховно Советэй Президумэй ... рүүлэгшын орлогшоор удаан ... соо хүдэлмэрилнэ. Эхэнэр... иимэ арюун харгытай болоо.

Урдань «һамгадай харгы ... шэнһээ богоһо хүрэтэр» галс... һэн. Мүнөө, манай бурят эхэ... нүүд Москва город хүрэтэр ... гытай болоо.

Эрхэ сүлөө, нэрэ хүндэ, арда... арюун харгы наэһандэнь Ленин... Сталинай партида, агууехэ Ст... линда халуун баясхалан хүргэн... Тиихэ зуураа, коммунистнууд ... партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэр... гүй бата блогой кандидадууд... түлөө голосоо үгэхэб гэжэ ... дүүлнэб.

Мария Тарасовна ЕЛАНОВА, Улан-Удэ городой Совет... улицын № 56 гэрэй 20-до... квартирада ажаһуудаг һу... гагша.

[*] Сүүргэ
[**] Амбаар

ГОЛОСОВАЛХАЯА ЕРЭГТЫ. НҮХЭД ҺУНГАГШАД! МАНАЙ УЧАСТОГУУД БЭЛЭН

Голосовалхаяа ерэгты!

Манай участок сельхозтехникумэй байшан соо юм. Һунгуулиин кабинанууд, урнанууд болон бусад хэрэгсэлнүүд үни хала бэлэн болонхой. Һунгагшадые 6 часһаа эхилжэ угтан хүлеэнэбди.

Мүнөөдэр участогтамнай буфет хүдэлмэрилхэ. Номуудые худалдалга эмхидхэгдээ. Гадна, нарай хүүгэдтэй эхэнүүдэй тусхай комнато бии. Мүн, зөөлэн мебель таб... тай амаралтын комнато бии.

Голосовалхаяа ерэгты, нү... һунгагшад, манай участок бэлэ...

К. Солодов, Улан-Удэ город... һунгуулиин № 2 участо... Участково комиссиин түр... лэгшэ.

Бидэ бэлэмди

Нүхэд һунгагшад, түргөөр участогтаа ерэжэ голосовалагты! Нэгэшье минута сагаа миин гээхэгүйт. Бидэ бэлэмди.

Амаралгын комнато бии. Хүүгэдэй комнато хүдэлмэрилнэ. Радио-дамжуулгын установко табигдаба. Гадна, кино харуулагдаха юм. Жэшээлхэдэ, «Кубанска хасагууд» гэжэ кинокартина харалган эхилхэеэ байна. № 3 һунгуулиин, радиокомитедэй, багшанарай самодеятельностиин коллективүүдэй хүсөөр саг үргэлжэ концертнүүд табигдана.

Ерэгты, нүхэдүүд, голосоо үгэхэеэ!

М. Хабалов, Улан-Удэ городой һунгуулиин № 9 участогай Участково комиссиин түрүүлэгшэ.

Эрхимээр түхеэрэнхэйбди

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (Т... фоноор абтаба). Манай участ... байралһан ДСК уран гоёор ... мэглэгдэнхэй. Һунгалтануудые ... хэ комнато соо кабинанууд, ст... нууд. болон бусад хэрэгсэл... эрхимээр түхеэрэгдээ.

Үглөөнэй 6 часһаа эхилэн ... буфет хүдэлнэ. Духовой орк... наадана. Фойе соо танца бол... эхилээ. ДСК-гай самодеятель... тиин коллектив концерт хар... хаяа байна.

Участково комиссиин мэд... 2 хүнгэн автомашинанууд ут... хэй. Тэдэнэр зарим һунгагшад... да ошожо асарха байна.

П. Савкин, Ново-Селенг... һунгуулиин участогай Уч... ково комиссиин түрүүлэ...

оммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудта голосуудаа үгэе!

...ураашa В. Ивановай зураһан плакат. ...усство» хэблэл). ТАСС-эй фотохронико.

Бата бэхи эб найрамдалай түлөө

...й инаг Эхэ орон—Советскэ Союз халаа ...хи эб найрамдал бэелүүлэн, амгалан тай...аһуудал хангахын түлөө, демократиин ба ...змын илалта туйлан, зол жаргалта ажа... мандуулхын түлөө агууехэ тэмсэлые тол...о ябана.

...й советскэ социалистическэ гүрэнэй хүсэ ...ба уласхоорондын нэрэ хүндэнь улам улам ...бадаржа байна.

...скэ хүнүүдэй гайхамшагта үльгэр жэшээнь ...лхэйн ажалшадые зоригжуулна, тэдээндэ ...на.

...унистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бло...ндидадуудта голосуудаа үгэхэдөө, СССР-эй ...а сэсэмэргэн гадаадын политикын түлөө, ...ай хоорондын бата бэхи эб найрамдалай ...лосовалха байнабди.

...Цыдынжапов, СССР-эй Арадай артист, эб ...йрамдалай тала баригшадай Бүхэсоюзна ...ференцидэ хабаадагша.

...би—Советскэ Союзай гражданинби

...й үеын агууехэ поэт В. В. Маяковский со... паспорт тухай шүлэг соогоо:

...Уншагты,
...атаархагты,
би —
...ветскэ
Союзай
гражданинби —

...омогтойгоор мэдүүлээ һэн. Советскэ Социа...ске Республикануудай Союзай гражданин ...гээшэ ямар ехэ хуби зол гээшэб!

...етскэ залуушуул болбол илаһан социализмын ...отор, агууехэ Сталинска үедэ ажаһуудаг ба ...даг байһандаа омогорхоно. Бидэнэр өөһэ... творческо шадабарине, оюун бэлигые ...лхын тула шухала бүхы арга боломжотой... Коммунистическэ парти, советскэ правитель... манай ороной залуу үетэдэй баяртай хүхюу...соттой солбоноор, элүүр шамбайгаар урга...ла бүхы услови байгуулаа.

...н—Сталинай партида, арадуудай агууехэ ... багша нүхэр Сталинда хизааргүй үнэн сэхэ, ...уратай байхаар хүмүүжүүлэгдэһэн манай ...уул мүнөөдэр эрхим хүбүүд, басагадайнгаа ...голосовалхадаа, гайхамшагта һайхан Эхэ ...нгоо улам сэсэглэн һалбархын түлөө, ком...ын түлөө голосовалжа, өөһэдынгөө граж... ...ургые омогтойгоор бэелүүлхэ байна.

...Н. Олзоева—Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ ...рят-Монголой Гүрэнэй педагогическа инсти...ай студентка, Банзаровска стипендиатка.

...лхозно байгуулалтамнай улам бэхижэг лэ!

...н—Сталинай агууехэ партиин сэсэмэргэн ...ниин ашаар колхозно байгуулалта үдэр ...удам бэхижэжэ, артельнэ ажахы улам ехээр ..., колхознигууд баяжажа байна.

... манайшье колхоз тиимэ ажахынуудай нэ... болоно. Бидэнэр нёдондо гүрэнэйнгөө ур...нгые болзорһоо урид дүүргээд, Эхэ орон...бһөө гадуур нилээд ехэ таряа тушаагаабди. ...й хабарай тарилгада бардам хүрэхэ үрһэ ...

...нигуудай ажалта үдэр бүридэ 6 кило...ряан ба горьтой тооной ондоо продукт...багдаа. Би 170 пүүд таряа, мянга гаран ... мүнгэ абааб. Тиихэдэ, зарим түрүүшүүл ... таряа абаһан байха юм.

...оо баяжуулжа, өөһэдөө шанга шадалтай ... байхадаа, нимэ жаргалта байдалтай бол... түлөө бидэнэр большевигүүдэй партида, ...равительствода, багша Сталиндаа халуун ...беяр хүргэнэбди.

...р коммунистнууд ба партийнабэшэ хү...алинска блогой кандидадуудай түлөө ...дадаа колхозно байгуулалтын улам ехээр ... түлөө голосовалхамнай.

... Жираков, Мухаршэбэрэй аймагай Воро...ловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

* * *

Сталинай нэрээр...

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Мүнөөдэр бүгэдэарадай баясхаланта һайндэр—СССР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгалтын үдэр.

Үдэшэнһөө абаад үргэһэ нойроо мартаһан үбгэд хүгшэд ба залуушуул үглөө үүрээр урна тээшэ яаранад. Энэ хадаа Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин аша туһаар дүүрэн түгэс эрхэ сүлөөгөө олоһон бурят-монгол арад зон өөрынгөө бүрин этигэмжые Ленин — Сталинай агууехэ партида, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй бэхи блогто баясхалантайгаар зорюулжа байна. Хүн бүхэнэй досоо хүндэтэ Сталинай нэрэ баярай долги татан зоригжуулна. Бүхы советскэ арад мүнөөдэр нэлэнхы ехэ нэгэн һаналтайгаар боложо, Сталинай нэрээр эрхим хүбүүд басагадаа һунгажа байна.

Городууд ба хүдөө нютагууд торгон улаан тугуудаар, урялал лозунгнуудаар, зураг плакадуудаар шэмэгдэнхэй. Хаа хаанагүй агууехэ Сталинай туяарма дүрсэ шарай мэшээнэ, хаа хаанагүй агууехэ Сталинай анхарал оролдолго бүгэдэнэй зүрхэндэ шэнгэнэ.

Арад зоной ажаһуудалые арбин зузаан болгохо, амгалан тэниглэн болгохо айхабтар ехэ энхэрэлэй үндэһөөр 1950 оной мартын 1-дэ гараһан «Эдеэ хоолой ба промышленна товарнуудта гүрэнэй розничнэ үнэ сэнгүүдые шэнээр химдаруулха тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гай тогтоол арад зоной баясхаланта шарайе бүри тодоор тологуулна. Энэ түүхэтэ тогтоол Сталинай нэрээр, Сталинай гар табилгатайгаар гараа.

Арадай ажахын бүхы һалбаринууд ба соёл культура дээрэ 1949 ондо эрхим советскэ хүнүүдэй, эрдэмтэн, уранзохёолшод, артистнууд, уранзураашал, композиторнуудай туйлаһан гайхамшаг ехэ габьяануудые үндэр дээгүүр үргэһэн Эхэ оронноймнай Сталинска шагнал агууехэ Сталинай нэрээр олгогдобо.

Үглөө үүрээр Москваһаа арбан тээшээ ханхинадаг радиогой иралгуу һайхан дуун анха түрүүн Сталинай нэрээр эхилдэг, агууехэ Эхэ ороноо алдаршуулан суурхадаг:

«Мандаг лэ зоной зоригоор
тогтоогдоһон Манай хүсэн
түгэс Советскэ Союз...»

* * *

Номин хүхэ Байкалһаа Яблонова шэлэнүүд хүрэтэр, сэнхир баян Саянһаа Яруунын талануud хүрэтэр, Баунтын анта тайгаһаа Монголой хилэнүүд хүрэтэр үргэн уужам, үндэр набтар тээшээ тэнииһэн нэлэнхы һайхан газар дээрэ манай Бурят-Монголой АССР оршоно. Мал адууһан ба таряа талхаар, ан гүрөөл ба үнэтэ малтамалнуудаар элбэг дэлбэг манай республика баяншье, һайханшье нютаг даа! Энэ нютагта ажалша мэргэн, эрхэ сүлөөдэ, эрдэм соёлдо дуратай, хүхюун сэсэн зон ажаһуудаг! Эдэ зон агууехэ ород арадай халуун туһаламжатайгаар, большевистскэ партиин сэсэмэргэн хүтэлбэри доро, Сталин багшын нэрээр ажахыгаа хурдан түргэнөөр социалистическэ зам дээрэ табин хүгжөөжэ, мүнөө бүхы советскэ арадуудай ахадүүгэй таһаршагүй нэгэн бүлэ дотор коммунизмын нарата байшангай богоһо шадар хүрөөд ябана.

Зүгөөр, манай бурят-монгол арадай урдын олон зуун жэлэй түүхэнь гашуудалта ба хашаланта хара байдалай хуудаһануудаар дүүрэн. Зуун зүгэй зэрлиг хаашуул добтолон хюдажа, залгиха үрэбхихые хүсэгшэ һэн. Хаанта хархис засагай шуһаша сатрапууд ба наймаашан купецүүд гэгээн сагаан үдэр дунда тонолог, мэхэлдэг ба мүлжэдэг, доромжолдог байгаа. Тиихэдэ «өөрын» ноёд, баяд, ламанар, бөөнэр үлэнхэ шононуул шэнгеэр зулгаадаг, зобоодог ба даралдаг, мэхэлдэг байһан юм. Таряаша малша бурят зоной нюрган дээгүүр тайшаагай ташуур шуһа гүйлгэн тамшаадаг һэн. «Манай урдын байдал—харанхы балай һүнидли байгаа бэлэй. Бурят-Монголой ажалшадай урдын байлал утаа уняар болоһон эшэгы гэр, хаанай опричнигуудай, нютагай нөёдой ба нюдарган баяшуулай, орхимжото ламанарай, оргойто бөөнэрэй ба үлэсхэлэн зоболонгой үмэнэ үхэтэрөө айлаг ябадал байгаа. Урдымнай байдал хадаа социальна элдэб үбшэнүүд, арадай хосорон барагдалга ба хубилан доройтолго байһан юм» — гэжэ республикынгаа 15 жэлэй ойн үдэртэ БМАССР-эй ажалшад агууехэ Сталинда бэшэһэн байна.

Тэрэ бэшэг дотор дурсагдаһан урдын хэсүү байдал мүнөө бусалтагүйгөөр, хэзээдэ дахихагүйгөөр ошон ошоо, хумхиин тооһон боложо хиидэн һалаа. Энэ айхабтар ехэ революционно тэмсэлдэ манай арадай эрхим түлөөлэгшэд шуһа мяхаараа хабаадалсаһан байха юм. Энэ тэмсэлдэ манай арад Россин ажалшадые ба большевистскэ партиин хүтэлбэри доро Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин илалта хангагша ородой хүдэлмэришэн ангиие өөрынгөө үнэн сэхэ хани нүхэр ба хүтэлбэрилэгшэ болгон олоһон байна.

Тиигэжэ арюун һайхан эрхэ сүлөөгөө ажалша гартаа абажа, бурят-монгол арад зон ажа жарган һууна.

Бурят-Монголой ажалшадай делегацине Кремль соо угтан абаһан уулзалган дээрэ нүхэр Молотов иигэжэ хэлээ һэн:

«Бурят-Монголой республика—Советскэ Союзай эгээн холын республика юм. Тиигэбэшье Москваһаа эгээн холын энэ республикада советскэ засаг, манай ленинскэ парти хододоол анхаралтайгаар хандадаг байгаа. Бурят-Монголой республикын тогтоһон анхан түрүүшын үдэрһөө хойшо мүнөө хүрэтэр нүхэр Сталин саг үргэлжэ өөрөө анхарал табидаг байна».

Нүхэр Сталинай саг үргэлжын анхарал доро ажаһууха гээшэ ямар ехэ жаргал гээшэб!

Нүхэр Сталин бүхы Советскэ Союзай хамаг ажалшан арадуудта үдэр бүриин, час минута бүхэнэй анхарал табина. Сталин ба арад, арад ба Сталин — энэ хадаа нэгэн удхатай алтан үгэ мүн. Сталинай нэрээр советскэ арад ажаллана, тэмсэнэ илана. Арадай нэрээр Сталин сэсэн мэргэн бодолоо табина, бүхэдэлхэйн ажалшадые коммунизмда хүтэлнэ.

Манай хүсэн — Сталин!
Манай зориг — Сталин!
Зургаан алтан үзэгүүд
Замымнай заана.

Сталинай заажа байһан гайхамшагта зам гэрэлтэй ба тодорхой. Энэ халаа манай зам, арад зоной зам, дэлхэйн прогрессивнэ хүн түрэлхитэнэй зам, саг үргэлжын амжалтанууд ба илалтануудай зам мүн.

Нүхэр Сталин болбол мүнөөдэрэй Ленин мүн. Ленин багшын заабаринуудые нарин нангинаар дүүргэжэ байхаб гэжэ Сталин хадаа арад зоной үмэнэ, партиин үмэнэ шахаа тангариг үргөө һэн. Манай арад энэ шахаа тангаригыень бүхы наһан соогоо мартахагүйгөөр зүрхэндөө шэнгээн, нүхэр Сталинай хойноһоо үгэ бүхэниень дабтан абаа һэн. Эдэ үгэнүүдээ нүхэр Сталин гүйсэдхөө, нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро манай арад эдэ үгэнүүдыень үнэн хэрэг дээрэ бэелүүлээ.

Сталинай үгэ — үнэн үгэ, арад зоной нэрээр хэлэһэн үгэ. Арад зоной үгэ — найдамтай үгэ, Сталин багшын нэрээр хэлэгдэһэн үгэ!

1946 оной февралиин 9-дэ һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ хэлэһэн вождиин сэсэмэргэн үгэ мүнөө манай социалистическэ гүрэн дотор, арад зоной оролдолгоор бэелүүлэгдэжэ байна. Манай орон дотор коммунизм байгуулха тэмсэлэй ехэ программа болоһон тэрэ үгэнь арад зоной аман үгын эхин, алдар солын хэрэг болонхой!

Иигэжэ Сталинай гениинь манай советскэ арадай алхам бүхэниие үдэр һүни алгадгүй гэрэлтүүлнэ, ерээдүйн жаргалта байдалые час минута бүхэндэ дүтэлүүлнэ.

* * *

Нүхэр Сталин болбол арад зоной зарса байха гээшэ угаа ехэ харюусалгатай ба хүндэтэй хэрэг гэжэ бэеэрээ харуулна. Сталинска ёһоор ажаллаха гээшэ — арад зоной амгалан тэниглэн байдалай түлөө тэмсэхэ гэһэн удхатай. Сталинска ёһоор анхаралаа табиха гээшэ — арад зон тухай, ажалшадай зол жаргал тухай анхаралаа табиха гэһэн удхатай. Сталинска ёһоор ажаябаха гээшэ — арад зоной, бүхы ажалша хүн түрэлтэнэй арюун нангин хэрэгтэ үнэн сэхээр, өөрыгөө хайрлангүйгөөр, шуһанайнтаа һүүлшын дуһал хүрэтэр оролдохо гэһэн удхатай. Сталинска ёһоор тэмсэхэ гээшэ — хэзээ бүхэндэ илалта туйлаха, али бүхы бэрхэшээлһээ татагалзангүйгөөр, эрэлхэг зоригтойгоор дабан гаража шадаха, илаха ба илаха гэһэн удхатай...

Энэ ехэ илалтын түлөө мүнөө манай арад коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй сталинска блогой кандидадуудта Сталинай нэрээр үндэр дуунуудаа үгэжэ байна. Манай бурят-монгол арад нэгэн һаналтайгаар иигэжэ мэдүүлнэ:

— Хүндэтэ Иосиф Виссарионович! Бидэнэр эрхим хүбүүд ба басагадаа социалистическэ гүрэнэй дээдэ органдо һунгаха байхадаа, Танай түлөө, манай бүтэдэарадай кандидадай түлөө голосуудаа үгэнэбди. Гартаа омогтойгоор бариад урна гээшэ ошожо ябаһан энэ бюллетеньмнай манай зол жаргалай, ажал ба культурын саашанхи хүгжэлтын, коммунизмын үнэмшэлгэ мүн. Энэ үнэмшэлгөө харуулжа, бидэнэр:

Сталин! Сталин! — гэжэ аман тангаригай алтан үгэнүүдые сээжынгээ гүн тунгалаг дундаһаа абажа хэлэнэбди.

Сталинай нэрээр — урагшаа, коммунизм тээшэ, нүхэдүүд!

Шираб НИМБУЕВ

Эмгэн эжын омогорхол

һаншагтам хюруутай унааш һаа
һанаандаа залуу зандаалби.
Духадам зураахайн һуугааш һаа
Дорюухан омог дундаалби.
Үхэлэй абаашахаа ерээ һаань
Удьхэлөөд, дэбһэд хайхалби.
Үбшэнэй зобоохоо һадээ һаань
Үгы болоторынь үлдэхэлби.

Яахадаа нимэ дорюумши,
Яахадаа нимэ сарюумши,
Гэжэ намһаа асуугты,
Харюу хэлахым дуулагты:

Агууехэ революциин
Илан мандахынь хараһандаа,
Ашата Ленин, Сталинтай
Нэгэ үедэ түрэһэндөө,
Советскэ Эхэ орондоо
Ажа түрэн һууһандаа,
Солото баатар арадайнгаа
Жаргалыень хараһандаа
Хэмгүй ехэ омогтойб,
Хэмгүй ехэ жаргалтайб.

Эрдэм, соёл гэгээрэлэй,
Электрын хурса гэрэлэй,
Шэжэм оньһото радиогой,
Шэнэ һайхан байдалай
Гэртэмнай орожо ерэхыень
Хараха байһандаа омогтойб.

Ажалай Гёрой болоод,
Алтан медаль зүүжэшье
Академик хүрсөө һураад,
Алдар сууда гаража шье,
Хүсэтэ самолёт жолоодон
Хүхэ тэнгэрөөр ниидэжэшье,
Улаан тугаа толотуулан
Океан дээгүүр тамаржашье
Шадаха эрхэтэй хүбүүдээ,
Шамбай шанга басагадаа
Харан харан баясанам.

Сэнгэлиг хүхюу хүбүүдэйнгээ,
Сэлмэг салбуу басагадайнгаа
Хүдэр булад тракторaap
Газараа элдэн ябахадань,
Хүсэ ехэтэ комбайнаар
Тарягаа хадан ябахадань
Өөдэнь хамсы шуужархёод.
Өөрөө рульда һуужархёод,
Дуулан ажаллан ябаха
Дурам хүрэнэл, — этигэнэ гүт?

Колхозойнгоо легковойгоор
Бүмбэргэжэ ябахадам,
Хонинок гүүртын бэреэдээр
Мүрысөжэ ажаллахадам,
Газета урдаа табижархёод,
Уншан һониирхон һуухадам,
Гартаа карандаш барижархёод,
Бэшэг бэшэжэ һуухадам
Дала наһам мартагдан
Далай саагуур шурганал,
Хорёод наһатай басагандал
Ходоодоо сэнгүү ябанам.

Эхэ орондоо жаргажа,
Эрхэ сүлөөгөө эдлэжэ,
Ажал хэрэгээрэз магтуулжа,
Аша зээнэрээ үдхэжэ
Ябахаһаам һайхан юунш үгыл!

«Эхэ оронойм хүсэниинь
Улам бэхижэн мандаг лэ,
Эрэлхэг арадайм жаргалынь
Улам сэсэглэн һалбараг лэ!» —
Иигэжэ сэдьхэн мүнөөдэр
Эрхэее дүүрэн эдлэхэлби,
Эсэгэ Сталин багшаяа
һанан һанан һунгахалби.

Уранзураашa Л. Головановай зураһан плакат. («Искусство» хэблэл).

Минии уряа

Мүнөөдэр манай агууехэ Эхэ ороной олон түмэн арад бүгэдөөрэн һунгуулиин урнада ерэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудые һунгажа байна. Энэ үдэр хадаа үргэн һайхан оронноймнай олониитэ ажалшадай ехэ баяр баясхаланта һайндэр мүн.

Советскэ Союзай бүхы арадууд өөһэдынгөө түрэл Коммунистическэ партиие, Советскэ Правительствые, инаг вождь Иосиф Виссарионович Сталинаа тойрон нигтаар жагсанхай байһанаа дахин хүсэтэйгөөр харуулхань лабтай. Юуб гэхэдэ, оронноймнай үргэн ниитэ арад зоной ажабайдалынь үдэрһөө үдэртэ улам түргэнөөр һайжаржа байна. Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр арадаймнай ажахы алишье талаараа хүгжэн һалбаржа байна.

Советскэ арадай социалистическэ культурань илангаяа үргэнөөр һалбаран мандана. Мүнөө наука, литература ба искусствын түрүү хүдэлмэрилэгшэдтэ Сталинска шангуудые олгоһон ябадал энээн тухай элеэр гэршэлжэ үгэнэ.

Дэлхэй дээрэ эгээл түрүү советскэ наука, литература ба искусствын саашадаа улам бүри ехэ амжалтатайгаар хүгжэхын тулада мүнөөдэр коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй сталинска блогой кандидадуудта өөһэдынгөө голосые үгэел, нүхэд һунгагшад!

Т. Бертагаев, филологическа наукануудай доктор.

Тон ехэ баяртайгаар голосовалхаб

Манай агууехэ социалистическэ Эхэ ороной олонтоото арадууд хадаа ленинско-сталинска сэсэмэргэн национальна политикын ашаар хоорондоо ахадүүгэй хэзээшье эбдэршэгүй хани холбоотой нэгэн бүлэ болонхой. Энэ гайхамшагта бүлэ соо багтаһан манай бурят-монгол арад агууехэ ород арадай туһаламжаар, большевистскэ партиин хүтэлбэреэр советскэ засагай жэлнүүдэй туршада туйлай түргэн урагшаа дабшажа, ажахынгаашье, культурнашье талаараа түрибэлгүй ехэ амжалтануудые туйлаа.

Урдань үтэли харанхы байһан бурят-монгол арадай хүбүүд, басагад мүнөө оронойнгоо алдар суута городуудаар һуража, дээдэ эрдэм шудална.

Сталинска Конституциаар үгтэһэн агууехэ эрхэнүүдэйнгээ нэгые мүнөөдэр эдлэжэ байхадаа, советскэ арадуудта зол жаргал асарһан большевистскэ партиингаа түлөө, инаг түрэл Сталин багшынгаа түлөө, манай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай түлөө тон ехэ баяртайгаар голосовалхаб.

С. Бадмаев, БМАССР-эй Прокуратурын хүдэлмэрилэгшэ.

һайндэртэ минии бэлэг

Инаг парти ба правительствын, агууехэ вождь нүхэр И. В. Сталинай сэсэмэргэн хүтэлбэриин ашаар манай ороной арадай ажахы жэл ерэхэ бүри улам ехээр хүгжэнэ. Промышленностиимнай валова продукцинь 1949 ондо, дайнай урда тээхи хэмжээе аяар 41 процентээр үлүүлһэн байгаа. Энэ хадаа советскэ хүдэлмэришэдэй шэн габьяата ажалай аша үрэ мүн.

Гүрэн түрынгөө аша туһада бүхы шадабари мэргэжэлээ, хүсэ шадалаа үгэхэ гээшэ эгээл хүндэтэй хэрэг. Би һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсажа, хоёр һарын турша дотор 5 һарын түсэб дүүргээб. Тиин 1946 онһоо хойшо эгээ 10 жэлэй программа дүүргэбэб. Энэ туйлалтамни мүнөөдэрэй бүгэдэарадай һайндэртэ бэлэг болог лэ!

Коммунистнуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудай түлөө голосоо үгэхэдөө, Эхэ оронойнгоо улам баяжахын, хүгжэхын ба ажалшадай ажана тэниглэн байдалай бүри һайжархын түлөө ехэ хэрэг бүтээхэ байнаб.

А. Ткачук, судно-заһабарииин заводой солото стахановец.

Эб найрамдалай тала баригшадай бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй делегациин хэһэн пресс-конференци

«Эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэд» гэжэ француузска организациин түрүүлэгшэ г-н Ив Фарж гэгшээр толгойлуулһан, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй делегаци мартын 8-да Москвада, *Журналистын Центральна байшан* соо пресс-конференци хэбэ.

Пресс-конференцидэ эб найрамдалай Советскэ комитедэй түлөөлэгшэд, советскэ хэблэлэй түлөөлэгшэд, мүн тэрэшэлэн гадаадын корреспондентнүүд байлсаа.

А. А. Сурковой үгэ хэлэһэнэй һүүлээр делегациин гэшүүд хэблэлэй түлөөлэгшэдэй асууһан олон тоото асуудалнуудта харюусаа.

Советскэ Союзда ерэжэ өөрынгөө үүргые дүүргээд, делегаци болбол эб найрамдал хамгаалха тушаа Саг үргэлжын комитедэй дуралхалнуудта тодо һонор харюу абаа гэжэ Ив Фарж мэдүүлээ.

Саг үргэлжын комитедэй хандалгые гансахан лэ Италиин депутадуудай палатын ба сенадай түрүүлэгшэнэртэ, мүн француузска Национальна суглаанай түрүүлэгшэдэ барюулжа шадагдаа, гэжэ Ив Фарж тэмдэглээ. — Энэ хандалгые голландска парламентда барюулхаар ошоһон делегаци тэндэһээ намнуулһан байна. Бельгидэ ошоһон делегаци түс хандалгые тэндэхи парламентда почтоор эльгээхэ баатай болоо. США тухай хэлэхэ болоо һаа, Парижда хи американска посольство болбол США ошохо визэнүүдые делегациин гэшүүдтэ үгэхэһөө арсаа.

Манай һанамжые СССР-эй Верховно Соведэй тон харюусалгатай хүтэлбэрилэгшэдтэ хөөрэжэ үгөөд, манда эрхим һэйн этигэл найдабари олгожо шадаха харюунуудые тэдэнһээ абаһандаа бидэнэр хангагдаабди.

Канадын эб найрамдалай тала баригшадай комитедэй түрүүлэгшэ Джеймс Эндикотт гэгшэ делегациин гэшүүдтэ США ошохо визэнүүдые үгэхэһөө арсаһан ябадал тушаа хэлэхэ зуураа иигэжэ мэдүүлээ:

Хойто Америкэдэ урдань заншалта эрхэ сүлөөнүүд байдаг һэн, теэд тэдэнь мүнөө үгы болоо.

Мексикэдэ болоһон эб найрамдалай тала баригшадай Америка-хоорондын конгресс дээрэ би энэ асуудал тушаа мэдүүлгэ хэһэн байгааб. США болбол Канадада шпионуудай үргэн һалбарнуудые эмхидхээ, тэдэнь канадска арад зоной ажабайдалые харан хинажа байна гэжэ би тиихэдэ мэдүүлээ һэм. Канадска правительство, мүн тэрэшэлэн американска правительство энэ баримтаһаа арсаа һэн. Канадска правительство болбол үнгэрхэдөө намайе «эхэ оронлоо урбаһанай» түлөө арестовалха һэдэлгэ гаргаһан байгаа.

Гэбэшье, бүри һаяхан, энэ оной январьда, ФБР-гэй (мүрдэлгын федеральна бюро—американска разведка) хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэниинь һэрэмжэгүй ябадал гаргажа, һүйдхэлгын ажал ябуулжа байна гэжэ һэжэглэгдэһэн хүнүүлэй список намда бии, энэ список дотор 11 мянган канадецууд тоологдоно гэжэ мэдүүлһэн байна.

Энэ асуудал канадска парламентда табигдаһан байгаа. ФБР-дэ хэн энэ список дамжуулан үгөөб? Энэ списогые канадска полици зохёогоо гү, али хэн зохёогооб? гэһэн асуудал тэндэ табигдаһан байгаа. Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөндэ хабаалаһан хэншье һаа «һүйдхэлэй» ажал ябуулжа байна гэжэ һэжэглэгдэгшэдэй списогтэ оруулагдадаг байха юм.

Канададахи байдал США-дэхи байдалһаа илгаатай гэжэ би хэлэжэ шадахагүйб, — гэжэ Эндикотт нэмэн хэлээ. — Эб найрамдалай тала баригшадай хэрбээ али нэгэн байшан соо суглаа хээ һаань, полици болбол тэрэ байшангые хааха эрхэтэй юм. Хэрбээ канадец өөрынгөө нүхэдые гэртээ урижа асараа һаа гү, тиихэ зуураа СССР дотор үхибүүдтэ ехэ анхарал табигдана гэхэ зэргээр Советскэ Союз тухай тэдэнэрэй һайн юумэ хөөрэлдөө һаань, полици болбол энэ ушар «коммунизмые хамгаалга» гээшэ гэжэ мэдүүлээд, тэрэ гэрэй эзэниие улицада гаргажа хаяад, квартирыень хаажа тамгалха эрхэтэй юм. Гэрэй эзэн хадаа полицын эдэ аашануу д тушаа сүүдтэ гомодол оруулжа шадахагүй байна.

Америкэдэ демократическа эрхэ сүлөөнүүд усалхагданхай, тэндэ дай үүдхэгшэд мэдээрхэжэ байна гэжэ хэлэхэдэ зүб зүйтэй байна гэжэ би һананаб. Немецкэ генерал Гудериание урижа абаашаад, американска армиин хүтэлбэрилэгшэд сэрэгэй контролиин түсэб табилгые тэрээнлэ даалгаһан ушар хадаа дээрэ хэлэгдэһэнэй тодорхой баримтануудай нэгэниинь мүн.

Америкэдэ ябуулагдажа байгаа эб найрамдалай түлөө тэмсэл болбол гражданска сүлөөгэй ба гражданска эрхэнүүдэй түлөө тэмсэл болон хубилаа.

Американска хэблэл болбол Советскэ Союзда эсэргүү гүрдэлгын кампани ябуулжа, тон худал мэдээсэлнүүдые толилно. Тусхайлбал, «Нью-Йорк таймс» газетэ баримтануудые хазагайруулан толидог байна.

Американска уранзурааша, түс делегациин гэшүүн, «Уласхоорондын хүдэлмэришэнэй орденой» түрүүлэгшэ Рокуэл Кент болбол Москвада делегациие баяртайгаар угтаһан ушарые тэмдэглээ. Тэрэ хадаа Советскэ Союзай столица тухай, тэрээнэй улицануудай арюун сэбэр тухай магтаалта үгэнүүдые хэлээ. Нью-Йоркло али нэгэн хүнэй Москваһаа жэшээ абажа, сэбэрлэлгэ хэхэ оролдолго гаргаа һаань тэрэ хүниие «Москваһаа үндэһэтэй» илея гаргаба гэжэ тэрэ дары гэмнэхэ байна гэжэ Кент хэлээ. Тиихэ зуураа, тэрэ, халаа Нью-Йоркын һалан муухай байдал тухай тэмдэглээ.

Гражданска сүлөөнүүд тухай асуудал тушаа хэлэхэ зуураа, *Кент болбол антисоветскэ гүрдэлгэ* халаа американска арадай дунда советскэ арадта дурагүйдэхэ ябадал гаргахын зорилгоор имагтал хэрэглэгдэнэ гэжэ мэдүүлээ.

Делегациин гэшүүн, американска журналист Иоганнес Стил гэгшэ эб найрамдалай тала баригшадай США-дэхи хүдэлөөнэй хүгжэлтэ тухай асуудалда харюусаа. Энэ хүдэлөөн болбол дай үүдхэгшэдэй зүгһөө мэхэ гохо хэжэ ба һаад түбэг татажа байбашье һаань улам ургажа ба үргэдэжэ байна гэжэ мэдүүлээ. США-дэ эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөн тон олон формотойгоор ябуулагдана, тэрээндэ хэдэн олон организацинууд хабаадана гэжэ тэрэ хэлээ.

— Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байгаа бидэнэрэй бултанаймнай урда, — гэжэ саашань хэлэбэ, — бии байгаа бэрхэшээлнүүдые багадхан хэлэжэ шадахагүй байнаб. Бидэндэ түйлай ехэ һаад ушаруулагдана. Гэбэшье, американецуудай 99 процентнь эб найрамдал хүсэнэ гэжэ би батаар этигэнэб.

Гадаадын корреспондентнүүдэй нэгэниинь Холбоото Штадуудай зүгһөө Болгаритай дипломатическа харилсаануудаа таһалһан тухай өөрынгөө һанамжые хэлэхыень Стилые гуйба. Юумэнэй үнэн зүбыень оложо бододог журналист байһан туладаа, гэжэ Стил хэлээ, энэ ушарта США тон боломжогүй ябадал гаргаа гэжэ тоолоноб. Вашингтондо болгарска 7 түлөөлэгшэд байгаа. Тиихэдэ Софияда американска 58 түлөөлэгшэд, тэдээн соохоо 15-ниинь сэрэгэй атташе байһан юм. (Энеэдэн).

Американска арад тухай үнэн зүб рүүнь хэлэхэ хэрэгтэй. Американска арад хадаа олон юумые мэдэнэгүй. Тэрээниие боложо байһан юумэнүүдтэй танилсуулнагүй. Манай орондо хэблэл «тон ехэ сүлөөтэй юм», гэбэшье газетэ хэблэхын түлөө «милл...» 10 миллион доллар хэрэгтэй.

Делегациин гэшүүн, эб найрамдалай тала баригшадай Француузска Хара Африкын комитедэй түлөөлэгшэ Конатэ Мамаду гэгшэ Африкын Демократическа нэгэдэл болбол эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэхи тон эдэбхитэй организаци мүн гэжэ мэдүүлээ. Территориёо колониальна дарлалтаһаа сүлөөлхын түлөө тэмсэгшэ эрэгтэй эмэгтэй бүхы хүнүүд, расын илгаагүйгөөр түс организацида багтан оронхой. Мүнөө үедэ энэ организаци хадаа француузска арадай өөртөө тогтооһон конституциие Африкын территори дээрэ дэлгэрүүлхэ эрилтэ табилгаар өөрынгөө ажал ябуулгые хизаарлана. Хэрбээ энэ эрилтэнь бэелүүлагдэбэл, түс конституци дотор бэшэгдэһэн эрхэ сүлөө ба тэгшэ эрхэ француузска Африкын арад зондо олгогдохо байна.

Энэ эрилтынгээ хангагдаха ябадалые түйлахын тула бидэндэ союзнигууд хэрэгтэй гэжэ Конатэ мэдүүлээ.

Африкын Демократическа нэгэдэл болбол эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөндэ анханһаа хойшо үгэ дуугүйгөөр оролсоһон байна. Манай залуу арадай хүгжэхын тула бидэндэ эб найрамдал хэрэгтэй.

Бидэ мүшхүүлбэ, мүрдүүлбэшье, этигэл найдабаряар дүүрэмди. Бидэниие Франциин хүдэлмэришэн анги дэмжэнэ. Манай тэмсэл болбол эб найрамдал тээшэ эрмэлзэгшэ бүхы арадуудай нийтэ тэмсэлдэ багтан ороно. Иимэ дээрэһээ Африкын Демократическа нэгэдэл болбол олон миллион хүнүүдэй хамгаалжа байгаа эб найрамдалай хэрэг илаха гэжэ этигэнэ.

Делегациин гэшүүн, итальянска сенатор Луссу гэгшэ эб найрамдал хамгаалха хүдэлөөн Италида улам үргэн далайсатай боложо байна гэжэ тэмдэглээ. Энэ хүдэлөөндэ гансашье зүүн талые баригшад бэшэ, мүн тэрэшэлэн олон тооной католическа организацинууд оролсоно. Фашизмтай ба немецкэ булимтарагшадтай урдань тэмсэһэн эсэргүүсэлэй хүдэлөөндэ хабаалагшад эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй авангардда ябана.

Делегациин гэшүүн, француузска Национальна суглаанай депутат Д'Астье де Ла Вижери гэгшэ советскэ арад хадаа эб найрамдал тээшэ тон ехээр эрмэлзэнэ, эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөе эдэбхитэйгээр дэмжэжэ байна гэжэ лаб батаар этигэһэн тухайгаа тэмдэглээ. Түс делегациин СССР-тэ ерэжэ, өөрынгөө үүргые амжалтатайгаар бэелүүлһэн ябадал болбол эб найрамдал хамгаалгын Франциндахи хүдэлөөндэ шэнэ дэбжэлтэ гаргаха байна гэжэ хэлээ.

Конференциин түгэсхэл дээрэ эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй түрүүлэгшэ Н. Тихонов эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй мэдүүлгэ уншаа, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй делегацинуудай түс комитедэй эб найрамдал хамгаалгада зорюулһан хандалгые парламентнүүдтэнь барюулхаар США ба Голландии ошолгые хоримжолһон ябадалда Советскэ Союзда эб найрамдалай тала баригша бүхы хүнүүдэй эсэргүүсэжэ байһан тухай хэлэгдэнэ.

МУХАРШЭБЭРЭЙ ТҮРҮҮ КОЛХОЗДО

Мухаршэбэрэй сельсоведэй **Ворошиловэй** нэрэмжэтэ колхоз хабарайнгаа тарилгада һайнаар бэлэдхээ. Хүсэд хүрэхэ үрһэнэй фонд хаажа, тэрэнээ тарилгын кондицида хүргэһэн, зарим үрһэеэ сортовой үрһөөр андалдаһан байна. Бичурын таряашадай уряае халуунаар дэмжээд, түс колхозойхид ехэ талмай дээрэ үндэр ургаса хуряахаар шиидэбэ. Тэрэнэй тула бүхы поли дээрээ саһа тогтооһон, нютагай үтэгжүүлгэнүүдые — үнэһэ ба шубуунай аргал суглуулһан, минеральна үтэгжүүлгын запасые арбидхаһан байха юм. Плуг, борной болон бусад зэр зэмсэгүүдынь үшөө январь соо заһабарилагдажа дүүргэгдээ һэн. Тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие мартын 12 — СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтын үдэр хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн уялга эндэхи колхознигууд абаһан байгаа. Түс уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ, энэ гэһээр полидо гарахаар бэлэн болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Колхозой правлениин түрүүлэгшэ Федор Митрофанович Петров тарилгада бэлэдхэгдэһэн хүрэнгын шанарые шалгажа байна. Колхозой малшад мүн лэ таряашадһаа гээгдэнэгүй. Ахалагша хонишон Михаил Петрович Русляковой фермын хонидынь бултадаа тобир тарганууд. Мүнөө хонидой үргэлжэдөө түрэжэ эхилһэн үедэ Михаил Петрович болбол түлнүүдые нэгэшье хоролтогүйгөөр абахын тула, хонинной ба хурьгадай байра соо ехэнхи сагаа үнгэргэнэ. Нёдондо жэлэйнгээ ажалай түлөө 50 хурьга, 70 центнер таряа болон бусад продуктнуудые нэмэлгэ түлөөһэ абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 2. Ахалагша хонишон Русляков ба фермын ондоо хүдэлмэрилэгшэд хонидые үзэжэ байна.

Колхознигуудай ажабайдалда радио, ном, газетэ бүхөөр нэбтэрэн ороо. Колхознигууд газетэ, журналнуудые уншажа, орон дотор ба бүхы дэлхэй дээрэ боложо байһан юумые мэдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 3. Колхозник М. Н. Антоновой бүлэ үдэшэлэн.

О. Зеккиин фото.

Нима Цын…

Золтой һунгагшын үг…

Би — советскэ үеын һурагшаб,
Би — түрүүшын залуу һунгагшаб,
Би — Сталинска һургаалаар хүмүүжэнэб,
Би — эрдэмэй орой руу зүдхэнэб,
Эдэ ехэ арюун эрхэтэйб,
Хэншье болохо дүүрэн хабатайб.
Иимэ золтой залуу хүбүүнби,
Эдир зүрхэмни баяраар сохилно.

Толотомо гэрэлтэй советскэ ороной
Таһаршагүй барисаатай хүбүүд басагад —
Ород, бурят, якут, киргизшье —
Оломиллион советскэ залуушуул
Эхэ орондоо эзэн байһан золтойдоо
Эрхим нүхэдтөө голосуудаа үгэхэлди.
Залуу һунгагшад бидэ барандаа
Засаг түрэдөө үнэн ябахабди.

Алдарта һунгуулиин һайндэрые
Ажалай амжалта түйлан угтанабди.
Сталинай, партиингаа түлөө һунгаха
Арюун иимэ золтойдоо омогорхонобди.
Сталинска Конституциин наран доро
Ажаллаха, амарха эрхээр дүүрэмди.
Большевистскэ партиин хүтэлбэри доро
Баяжаһан, хүгжэһэн байдалтай болообди.

Шэнэ поэмэ зүбшэгдэбэ

Һаяхан БМАССР-эй уранзохёолшодой Союзда залуу поэт Цыденжап Жимбиевэй «Баян нуга» гэжэ шэнэ поэмэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Эндэ хамта 10 гаран хүн хабаалалсажа, поэмыень али бүхы талаһаань сэгнэһэн байна.

Нүхэр Жимбиев халаа ургажа ябаа залуу уранзохёолшод сооһоо оюун бэлигэйнгээ, үүсхэл оролдолгынгоо талаар онсо илгардаг юм. Тэрэнэй бэшэһэн хэдэн олон шүлэгүүд тодо һонор, хурса үгэнүүдээрээ, гүнзэгы удхаараа уншагшадта танил болонхой. Зүбшэн хэлсэгдэһэн поэмэ халаа залуу поэдэй творческо хэдэн жэлэйнь дүн болоно.

Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн Н. Балдано хадаа «Баян нуга» поэмэ шухала темэдэ, колхозой үргэлжэ дээрээ үндэр ургаса хур… зорюулагданхай гэхэ зүүр… лээд ехэхэн шүүмжэлэ… Автор колхозно ажаб… илангаяа советскэ хүнүүд… шэнжэ шанарнуудые бүдэ… руулна гэжэ сугларагшад… лээ. Тиихэдэ, шүлэглэн б… формые хэрэглэхэ талаа… Жимбиев зүб зам дээрэ б… жэ нүхэд Ц. Галсанов, Б… гэгшэд хэлэбэ. Мянга гара… поэмэнь мүр бүхэндөө үг… үенүүдтэй юм. Иигэжэ бэш… шэ нилээд хүшэр ажал м…

Түс поэмэ авторай заһа… дые оруулаад байхада, б… гол литературада шэнэ н… лохо байна.

Д. Гун…

Эрхим ажалай түлөөһэн

Хэжэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим ямаашан Гунжит Очирова колхозно ба совхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ 3 жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ өөрынгөө нилээд ехэ хубитые оруулна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр… өөрынгөө лааһан 81 толг… һаа 153 ашэгэдые абаад,… гүйгөөр ондо оруулаа һ… эрхим ажалайнь түлөө… правлени нүхэр Очирова… гой ямаа нэмэлтэ түлөөһ…

Д. Ма…

Хүдөөгэй киномеханик

Залуу киномеханик Михаил Цыбиков арад зондо кино харуулгаараа хизаарладаггүй, харин уран хурса үгөөрөө арад зоной дунда большевистскэ агитаци ябуулдаг, эрхим агитатор мүн. Нүхэр Цыбиков халаа СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлгын үедэ колхозуудаар ябахадаа, советскэ һунгуулиин системэ тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, колхознигуудые ажалай шэнэ амжалтануудта зоригжуулдаг байгаа.

Гадна, Михаил Цыбиков республикын түрүү, мэргэжэл… киномеханигуудай нэгэ… 1949 ондо нүхэр Цыбико… га гаран хүнүүдтэ кино… Тэрэшэлэн мүнгэ суг… жэлэй түсэбые үлүүлэн… Тиин, нүүлэл киноуста… лай Бүхэсоюзна харалга… дахи һүүри эзэлжэ, Б… гурбадахи шан абаа.

Нүхэр Цыбиковэй ор… һайн ажал хүдэлмэринь… ликын бүхы киномеханиг… гэр жэшээ боложо үгэхэ…

А. Р…

Шэнэ байшангууд баригдана

Ахын аймагай Орлигой сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз өөрынгөө центрые культурнаар түбхинүүлжэ эхилээ. Набтагар нооһон һээсы гэрнүүдэй оронло, һаруул һайхан байшангууд боложо байна.

1949 он соо 13 колхо… гэрнүүд шэнээр заһаба… шэнэ клуб баригдаа. М… һургуулиин байшан б… ашаглалгада оруулагдаа.

Д. Д…

ТОБШО ҺОНИНУУД

▲ **МТС соогоо түрүүлбэ.** Суулгын МТС-эй комсомольско-залуушуулай долоодохи бригадын гэшүүд трактор ба прицепной бүхы машинануудай заһабарилгые дүүргэжэ, МТС соогоо түрүү һуури эзэлбэ.

▲ **Эдэбхитэй луговод.** Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой луговод Ч. Рандалов Дээдэ-Худанай сомон соо нэрэтэй суутай болонхой. Энэ нүхэр мүнөө жэлдэ сабшалангай ургасые бүри дээшэлүүлхэ гэжэ шиидээд, мүльһэ суглуулха түсэбһөө 150 процент дүүргэбэ.

▲ **Зүгы үсхэбэрилдэг болобо.** Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (Суулга) зүгы үсхэбэрилдэг болобо. Эндэ 30 гэр зүгы тоологдоно.

▲ **Үтэлһэн колхознигой үльгэр жэшээ.** Заиграйн аймагай Асагадай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 70 наһатай хонишон Д. Очиров 92 хурьга абаад, хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

▲ **Показателиин доска.** БМАССР-эй малажалай туршалгын станциин агитпунктын дэргэдэ показателиин доска бии юм. Энэ доскада түрүүшүүл Б. Буянтуев, М. Кутякова, Р. Бастуев ба бусад бэшэгдэбэ.

▲ **Үхэрэй үүлтэр һайжаруулхын түлөө.** Сэлэнгын аймагта… ажалай аймаг-хоорондын… ро малай үүлтэр һайж… зорилгоор, республикын… зуудта 550 толгой һайн… үхэр үгэбэ.

▲ **Комсомольско рейд.** …шэбэрэй аймагай «Шэнэ… колхозой комсомолецууд… шуул үбһэ тэжээл гар… шалгаха рейд үнгэргөөд… туунуудые элирүүлһэн… йние дары усадхаха… лые хараалһан байна.

Харюусалгата редактор
Д. Д. ЛУБ…

МҮНӨӨДЭР УЛАН-У…

Гүрэнэй Бурят-Монго…нэй ордето оперо ба… театрта — һунгагшадта… даһан концерт (үдэр),… дээрэ» гэжэ оперо (үдэ…

Ород драмын театрта — (үдэр), «Хоёрдохи фро… тээ» гэжэ зүжэг.

«Прогресс» кинотеатр… дэнэр Эхэ оронтой»

«Эрдэм кинотеатрта… тан хаан тухай домог»,…

Шэлэй заводой клуб… һайханай самодеятельно… церт (үглөөгүүр), «Бер… га» гэжэ кинокартина…

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80. зам. отв. редактора—7-85; отв. секретари 3-23, отделов партийной и комсомольской жизни, культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства, промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02253. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.